

M. C. Nussbaumová:
KŘEHKOST DOBRA,
 z anglického originálu
The fragility of goodness
 přel. D. Korte a M. Ritter,
 Oikúmené, Praha 2003

Často citovanou knihu původně samostatných esejů britské klasické filoložky a filosofky bere člověk do ruky s velkým očekáváním. Slibné téma, pokus vykládat filosofii tragédií a naopak, mimořádná erudice autorky, množství citované literatury, platónské a zejména aristotelské východisko. Hned první nesnáž ovšem tkví v rozsahu knihy: kdo si dnes může dovolit přečíst osm set stránek – o sedmi stovkách ceny ani nemluvě?

Interpretace Aischylova Agamemnóna i Sofoklovy Antigony sice důkladně referuje bohatou diskusí kolem nich (zejména, ale nejen britskou a americkou), je však zvláštním způsobem plochá a vyloženě nehistorická. Autorka bez mrknutí oka přikládá na jejich hrdiny moderní měřítko, jako kdyby nechtěla uznat, že nejen Agamemnón, ale také Aischylos byli přece jen hodně jiní lidé. Tak Agamemnónovu vojevůdcovskou rozhodnost, s níž nechá obětovat vlastní dceru – což si Aischylos pečlivě vykonstruoval, aby divákům předvedl stejně nepravděpodobný jako strašný konflikt, spíše horor než co jiného – vykládá autorka vlastně jen jako ukrutnost nadutého sexisty. Jako kdyby necítila, že se tu předvádí klasický kon-

flikt mezi veřejnou a soukromou povinností krále, v němž obec musela samozřejmě vždycky dostávat přednost před rodinou, což právě Aischylos začíná zpochybňovat. Podobně jednostranný je i výklad Antigony s karikovaným Kreónem.

Problematický je i výklad známého mýtu z Platónova Prótagory (320d–322d), který autorka pokládá za „příběh o lidském pokroku“ (str. 228). Tím se ovšem pustila na falešnou kolej a když do toho zaplete ještě Huma a Bukefala (!), pedantsky dovozuje nekoherentnost Prótagorova vyprávění. To ovšem není – zdá se mi – žádné „genetické vyprávění“ o evoluci (str. 234), nýbrž aitiologický mýtus, který nechce vyložit, jak to kdysi bylo, nýbrž názorně předvést, proč je současná lidská společnost taková, jaká je. Takto pochopen je koherentní a živý až dost. V knize se ovšem najdou i myšlenky a kapitoly zdařilejší. Tak je zajímavý výklad o „antifeministické“ a protirodinné athénské výchově (str. 124n), formální srovnání tragédie a dialogu, který autorka nazývá „Platónovým antitragickým divadlem“ (Mezihra 1, str. 269nn), nebo její pokus o výklad zdánlivého Sókratova hédonismu v Prótagorovi. Podle autorky je to vlastně metodický pokus, snaha najít nějakou obecně uznanou, společnou a jednotnou „míru dobra“, souměřitelnou s jakýmkoli jednotlivým dobrem.

Konečně ani překlad není takový, jak by člověk u renomovaného nakladatelství čekal.

Jan Sokol